

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

*Присвячено 215-річчю заснування
ХНПУ імені Г.С. Сковороди*

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22 ЛИСТОПАДА 2019 РОКУ**

ХАРКІВ – 2019

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 05.11.2019 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 22 листопада 2019 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. 145 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019.

© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2019.

© Васильєва М.П., 2019.

Гольферед Т.Г. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	53
Дерев'янюк Г.О. ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	54
Довбня О.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ.....	55
Збаранська Д.В. СУТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА НАСЛІДКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ....	56
Коломієць Т.О. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	57
Криворотько К.А. ЗМІСТ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	58
Куряча С.В. ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	60
Ларіна Е.Г. СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ.....	61
Літвиненко Ю.С. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	62
Павлюченко С.Ю. ДО ПРОБЛЕМИ НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ.....	63
Пластун Т.І. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ В УМОВАХ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї.....	64
Попова В.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ.....	65
Сех М.І. ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЄВОЇ ПЛАТФОРМИ «ЗДОРОВЕНЬКІ БУЛИ» В ПРОЕКТІ «ДОМАШНЯ ОПІКА» БО «БФ «КАРІТАС ХАРКІВ».....	66
Скляниченко М.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІСТОВНОГО ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	67
Тепляк А.М. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	68
Шерстньова М.С. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ.....	69
Статті здобувачів вищої освіти.....	71

можливостей використання потенціалу спеціалізованих інтернатних закладів для створення соціально-підтримуючого виховного простору та надійного підґрунтя для впровадження соціальної інклюзії в Україні має важливе значення для практики здійснення соціальної роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Здійснення соціально-правового захисту, забезпечення прав на освіту і виховання осіб з функціональними обмеженнями регулюється нормативними документами як міжнародного (Всесвітня програма дій відносно інвалідів (1982 р.), Конвенція ООН про права дитини (1989 р.), Конвенція про права осіб з інвалідністю (2006 р.)) так і державного (Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (1991 р.), «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» (2017 р.)) рівнів.

Проведений аналіз наукових джерел засвідчив, що проблеми соціалізації особистості, її адаптації в суспільстві, а також її самовизначення висвітлено у працях А. Дистервега, Е. Дюркгейма, Дж. Коулмена, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін. Проблему розвитку дітей та молоді з психофізичними порушеннями та особливості їхнього пристосування до соціального середовища досліджували (Л. Акатов, О. Безпалько, І. Колісник, С. Миронова та ін.). Теоретико-методичні основи діяльності спеціалізованих інтернатних закладів розкрито у студіях зарубіжних (В. Афанасьєв, Е. Костяшкін, М. Рякин та ін.) та вітчизняних (А. Бондарь, Б. Кобзарь, М. Ярмаченко та ін.) вчених. Питання соціальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі вивчали А. Колупаєва, Л. Міщик, О. Рассказова та ін. Узагальнення результатів вищезазначених наукових досліджень дозволило стверджувати, що потребує вивчення питання визначення можливостей використання потенціалу спеціалізованих інтернатних закладів в умовах впровадження інклюзії.

На основі аналізу теорії та практики соціальної допомоги дітям з особливими освітніми потребами було розроблено і впроваджено соціальний проект «Світ без обмежень», спрямований на підвищення рівня їхньої соціальності (розвитку творчих здібностей, формування моральних якостей та соціально схвалюваної поведінки) шляхом використання в освітньому процесі культурно-етнічних засобів для організації їхнього змістовного дозвілля в умовах інклюзії. Соціально-виховна робота здійснювалася у трьох основних напрямках (з дітьми з особливими освітніми потребами, з батьками дітей з особливими освітніми потребами та з педагогічним колективом спеціальних закладів) із застосуванням різноманітних форм та методів роботи. Аналіз результатів здійснення діяльності в межах проекту «Світ без обмежень» засвідчив його ефективність та можливості використання на базі спеціальних закладів загальної середньої освіти.

Тепляк А.М.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент І.А. Романова

Як відомо, наразі відзначається процес старіння нації, що призводить до необхідності підготовки відповідних фахівців, які зможуть забезпечити належного рівня нагляд та догляд за людьми похилого віку. Це обумовлює особливості підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з даною категорією населення.

Слід зазначити, що майбутній соціальний працівник повинен мати розуміння усіх соціальних, морально-етичних, психологічних та соматичних проблем людей літнього віку, володіти різноманітними методиками і технологіями соціальної роботи з людьми похилого

віку, які задовольняють їхні потреби. Вміти вдало використовувати законодавчу базу під час професійної діяльності, володіти сучасними інноваційними підходами в роботі з людьми похилого віку, знати особливості застосування супервізії для працівників, що працюють з клієнтами геронтологічної групи.

Серед особливостей майбутньої підготовки соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку, ми можемо виокремити необхідність засвоєння методів, які використовуються у діяльності соціального працівника, адже вони носять міждисциплінарний характер. Це означає, що значна частина методів запозичена з психології, педагогіки, соціології і соціальної педагогіки.

Методи роботи соціального працівника можна розділити на: педагогічні, які спрямовані на виховання, перевиховання, корекцію, реабілітацію, навчання соціального досвіду. Соціологічні методи, які дозволяють зібрати необхідну інформацію. Психологічні, які забезпечать зняття психологічного навантаження. Фінансово-економічні методи спрямовані на розв'язання матеріальних проблем. Особливої уваги слід приділити правовим методам, які допоможуть відновити права та обов'язки клієнта як члена суспільства.

Окрім методів, майбутні соціальні працівники мають оволодіти знаннями щодо: загальних положень стаціонарного обслуговування людей похилого віку, видів соціальних послуг, що надаються у закладах стаціонарного обслуговування, також знати особливості організації роботи геріатричного пансіонату та напрями діяльності психоневрологічного інтернату та спеціального будинку-інтернату для осіб похилого віку та інвалідів.

Отже, майбутньому соціальному працівникові необхідно дослідити специфіку життєвих проблем людей похилого віку та особливості їх становища в суспільстві, знати комплекс теоретичних підходів, що використовують у соціальній роботі з цими групами клієнтів, методів і методики практичної соціальної роботи та організаційних засад соціальної роботи з клієнтами геронтологічної групи. Крім того, потрібно аналізувати позитивний досвід роботи закладів соціального обслуговування людей похилого віку та розробляти власні пропозиції.

Шерстньова М.С.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент І.А. Романова

Наркозалежність – нагальна проблема сучасного світу. За даними Українського моніторингового центру з наркотиків та алкоголю, на обліку 01.01.2018р. в Україні під наглядом перебуває 694 928 осіб із розладами психіки та поведінки через уживання психоактивних речовин. Значне зростання кількості наркозалежної молоді в Україні за останні роки та нагальна соціально-педагогічна потреба у пошуку нових шляхів, підходів та методів реабілітації наркозалежної молоді України зумовлюють актуальність вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду надання допомоги зазначеній категорії населення.

Найпоширенішою програмою реабілітації людей з залежністю є програма «12 кроків». Ця програма виникла у 30-ті роки минулого століття і одразу отримала значне поширення і активно використовується у багатьох реабілітаційних центрах. Методика реабілітації «12 кроків» є поетапною програмою, спрямованою на духовну переорієнтацію пацієнтів [3]. Суть програми полягає в тому, що людина усвідомлює свою залежність, необхідність лікування, погоджується прийняти допомогу фахівця та активно діяти задля своєї успішної реабілітації.